

Jord- och skogsbruksministeriet i Finland
kirjaamo@mmm.fi

2017-02-28

ÖVERSÄTTNING

Yttrandebegäran JSM 147/04.04.03.01/2017

YTTRANDE OM STATSRÅDETS FÖRORDNINGAR OM BEGRÄNSNINGAR AV LAXFISKET I BOTTNISKA VIKEN OCH SIMO ÄLV SAMT INOM HAVSOMRÅDET UTANFÖR TORNE ÄLV

Jord- och skogsbruksministeriet ber yttranden om statsrådets förordning som ersätter statsrådets förordning om begränsningar av laxfisket i Bottniska viken och Simo älv (347/2016) och en förordning som ändrar statsrådets förordning om tillämpning av nationella fiskebestämmelser inom Torneälvens fiskeområde (436/2011). Genom regleringen säkerställs att fisket efter vildlax är hållbart och att vildlaxbestånden utnyttjas på ett sätt som främjar deras mångfald. Laxfiske i Finland bedrivs huvudsakligen vid kustområdena i Bottniska viken. Inom detta område bedriver kommersiella fiskare laxfiske främst med storryssjor.

Finsk-svenska gränsälvscommissionen konstaterar att reproduktion av Torneälvs laxen ska säkerställas med hållbar fiskeförvaltning. Av Torne älvs fiskbestånd är havsöring fortfarande ytterst utrotningshotad. Laxebeståndet har ökat kraftigt under de senaste åren, men samtidigt ökad sjukdomsdödlighet på lax och andra fiskarter i älven och i havsområdet bevisats i tre år. Trots forskning har den grundläggande orsaken till fisksjukdomar inte kunnat fastställas. De föreslagna förändringar skulle i fortsättningen ha en central roll för mängden laxar som vandrar till Torne älv för att leka.

Havsfiske vid Torne älvs mynning

I förslaget ges startdatum 17 juni för finskt havsområde utanför Torne älvsmyning för kommersiella fiskare i grupp 1 med högst två fasta redskap per kommersiell fiskare, och från och med den 2 juli samtidigt med högst fyra fasta redskap per kommersiell fiskare. Även kommersiella fiskare i grupp 2 får inom vattenområdet fiska lax fr.o.m. den 2 juli.

Förändringen öppnar fisket på finsk sida ca en vecka tidigare än under de senaste åren, men samtidigt möjliggör jämlika fiskemöjligheter för finska och svenska yrkesfiskare. Förändringen är i linje med överenskommelsen syfte med att trygga möjligheter för båda parterna till skäligt nyttjande av gränsälvarna (överenskommelse 2§ 1 mom) och det tidigare datumet tillåts i fiskestadgan (11§).

Fiske med fasta redskap i Bottenviken

Enligt förslaget kunde kommersiella fiskare inleda fisket med en storryssja och sälja sin laxfångst så snart isarna smält. En kommersiell fiskare som fiskar i den innersta delen av Bottenviken i grupp 1 skulle inom havsområdet norr om 65°30'N latitud bedriva laxfiske med

storryssjor från och med den 1 april till och med den 24 juni samtidigt med högst en storryssja per kommersiell fiskare i grupp 1, från och med den 25 juni till och med den 1 juli samtidigt med högst två storryssjor per kommersiell fiskare, och från och med den 2 juli samtidigt med högst fyra storryssjor per kommersiell fiskare. En innehavare av en aktörsspecifik fiskekvot för lax får fånga lax till högst 25 procent av sin aktörsspecifika fiskekvot under den tid som anges i 1 mom. 1 punkten.

Inom det havsområde utanför Kemi älv skulle kommersiella fiskare enligt 6§ i förslaget få tre gånger mer storryssjor och två gånger större laxkvot för den första delen av av säsongen.

Kommissionen konstaterar att laxfiske längs hela finska kusten skulle betydligt tidigareläggas från det nuvarande startdatum 11 juni till 1 april vilket sannolikt leder till större antal fångade äldre och större laxar, dvs. de mest värdefulla lekfiskarna skulle i proportionellt större uträkning fiskas i havsområdet längs kusten. Enligt uppföljning från Naturresursinstitutet från 2010 består från 16 ändå till 66 procent av laxfångsterna utanför Kemi älv av lax från Torne älv (Istutettujen ja luonnonlohien esiintyminen Kemijoen terminaaliaalueen lohisaalissa. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos 31.12.2010. Ville Vähä ja Tapani Pakarinen). Lekvandring av lax från till Torne älv sker typiskt tidigare än vandring av odlad lax. Således blir konsekvensen att proportionellt större del av Torne älvs lax skulle fångas i blandbeståndfiske utanför Kemi älv. Detta är inte i linje med Finlands nationella lax- och havsöringsstragi (Mål 2, åtgärd: *Reformen ska beakta en minskning av det icke selektiva fisket efter blandbestånd*).

Kommissionen tar fram i sammanhanget att enligt Finlands nationella lax- och havsöringsstrateg som statsrådet godkände 16 oktober 2014 att vid ändring av laxförordningen (förslaget som är på remiss) skulle bl.a. fiskarvisa icke-överförda laxkvoter ha tagits i bruk. Fast statsrådets beslut stiftades om överförda fiskarvisa kvoter i slutet av 2016, med undantag för innehavare av aktörsspecifika fiskekvoter som har hemvist norr om breddgraden 64°00'N får inte överföra en aktörsspecifik fiskekvot för lax till en sådan kommersiell fiskare som har hemvist söder om den breddgraden (22§, Lag om det nationella genomförandet av Europeiska unionens gemensamma fiskeripolitik).

Det som inte tydliggörs i förslaget är vad händer med de laxar som är skadade av sälar (som inte behövs ta som fångst, 8§ i förslaget).

Behov för uppföljning av fiskbestånd

Årlig uppföljning av lax- och havsöringsvandring (ekolod i Kattilakoski) såsom räkning av smolt i Torne älv ska fortsätta för att kunna bedöma påverkan av de förändringar som förordningsförslag innehåller.

Finland och Sverige har ansvar om fiskbestånden i Torne älv. Under de senaste åren förekommande antal döda fiskar bekräftar behov för kontinuerlig uppföljning av fiskbestånden i Torne älv.

Laxfiske och utrotningshotad havsöring

Tillstånd för havsöring har betydlig försämrats sedan 1970-talet. Finska lax- och havsöringsstrategin konstaterar att "Bland Östersjöländerna är statusen hos havsöringsbestånden den svagaste i Finland(..) Enligt hotbedömning av arterna i Finland (2010) har havsöringsbestånden klassificerats som akut hotade och Östersjöns laxbestånd som sårbara. Den svensk-finska biologiska bedömningen av vandringsfiskar i Torne älv för år 2016 tydliggör läget genom att konstatera: "Alla regler som syftar till att minska den

fiskerirelaterade dödligheten är viktiga, eftersom beståndets status är fortsatt låg och bedöms ha en betydande potential för framtida återhämtning” (*Torneälvens bestånd av lax, havsöring och vandringslak – gemensamt svensk-finskt biologiskt underlag för bedömning av lämpliga fiskeregler under 2016*). En betydande del av dödlighet för öring sker i havsområdet innan öringen har hunnit återvända till älven för att leka.

Åtgärder som skulle skydda havsöring vid laxfiske finns inte med i förslaget. Kommissionen vill ytterligare påpeka att åtgärd att upprätta en *återhämtnings- och förvaltningsplan för havsöring i Torne vattendistrikt* enligt den finska lax och havsöringsstrategin från 2014 har inte förverkligats (mål 1, åtgärd: *För de ursprungliga havsöringsbestånden utarbetas återhämtningsplaner senast före år 2015*).

Märkning av fångst

Med de föreslagna förändringarna till förvaltning av laxfiske i finska Bottenviken ska man införa märken/taggar för innehavare av fiskekvoter (yrkesfiskare) som ska vara fastknutna till fångade laxar. Fångsmärket möjliggör spårning av fiske vid första försäljning. Denna åtgärd finns i finsk lax- och havsöringsstrategi. Införandet av fångstmärke har tagits upp i den motsvarande svenska strategiförslag. Spårning av laxens ursprung blir möjlig, men enligt förslaget endast vid första försäljning.

Kommissionen uppmanar ministeriet utveckla vid införandet av märkning av fångst ett sådant spårningssystem för ursprungskontroll av den vilda laxen som når även konsumenter, på samma sätt som dagens sedvanlig praxis som tillämpas vid bl.a. köttprodukter i detaljhandel. Förslaget ska kompletteras med beskrivning av påföljderna i situationer när en kommersiell fiskare har brutit mot regel om märkning av sin fångst.

Fisketillsyn och sanktioner

Resurser för fisketillsyn ska säkerställas. Förslaget innehåller ingenting om tillsyn av lax- eller annat fiske, inte heller om sanktioner om man bryter mot förordningens innehåll. I nationell lax- och havsöringsstrategi konstateras att *för olagliga lax- och havsöringsfångster fastställs ett sanktionsvärde*.

Fiske efter lax och havsöring vid kusten i samband med fiske efter andra arter med storryssjor (bifångst) borde kontrolleras med hjälp av tillräcklig tillsyn och införandet av sanktioner riktad mot omärkt fångst. Förordningsförslaget ska kompletteras med dessa aspekter.

Påverkan på laxen i Torne älv

Förordningsförslaget har fokus på den ekonomiska värdbildningen av havsfiske efter lax. Torne älv levererar ekologisk, social, ekonomisk och regionala mervärde tack vare lokalt fiske och fisketurism i gränsområdet. Tillväxt i lokal fisketurism har bevisats under 2010-talet. Fisketrycket sannolikt fortsätter att öka i Torne älv bl.a. på grund av intresse som ökat under de senaste åren och bl.a. möjliga fiskebegränsningar för Tana älv i 2017.

Säsongens första vandringslaxar är typiskt stora och med tanke på laxbeståndet, de mest värdefulla. Tidigarelagt kustfiske och intensivare fiske vid havsområde vid Kemi älv riktar sig mot blandade bestånd och mot de genetiskt mest värdefulla Torneälvsloxarna vilket strider mot förordningens mål att fiske efter vildlax är hållbart och att fiskbeståndens mångfald främjas.

Reglering av kustfiske borde ta bättre hänsyn till negativa effekter på laxbeståndet i Torne älv och de brister i förordningsförslaget som kommissionen har lyft i sitt yttrande ska åtgärdas.

Slutligen hänvisar kommissionen till sitt yttrande den 24 februari 2017 om de årliga förhandlingarna mellan Finland och Sverige om fiskestadga (142 / 04.04.03.01/2017), där aspekter om långsiktig förvaltning av fiskbestånden i Torne älv har lyfts fram.

Johan Antti
ordförande

Timo Jokelainen
vice-ordförande

Virve Sallisalmi
sekretarare

FÖR KÄNNEDOM

Närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland
Länsstyrelsen i Norrbotten
Havs- och vattenmyndigheten